

'Ode aan de laatste van de vrouwenlijn' door Anneke Wittermans

Erken latente talenten

De vrouwenlijn is de verbinding, door de generaties heen, van moeder naar dochter. Alle voormoeders in de lijn hebben kinderen gedragen en gebaard. Via placenta, moedermelk en de mitochondriën in het cytoplasma van de eicel hebben zij (vloei)stoffen doorgegeven aan hun nageslacht. Nog niet eerder is deze lijn van overdracht van erfelijke informatie, die opgeslagen ligt in vloeistoffen, van moeder naar dochter onderbroken; alle mensen hebben een moeder, die weer een moeder heeft, die etc. Het gaat helemaal terug naar de oermoeder. En dan stopt plotsklaps de lijn bij die ene vrouw en bij elke man. Vrouwen zonder dochters zijn de laatste vrouw in de vrouwenlijn.

In *Ode aan de laatste van de vrouwenlijn* belicht Anneke Wittermans het specifieke leven van deze 'laatste-lijners'. Zij hebben doorgaans uitgesproken maatstaven waarlangs zij het leven invullen. Zij tonen inzet en maken nieuwe principiële keuzes. Zij zijn die bijzondere tantes, die klaar staan met raad en daad. Hun oma's hadden waarschijnlijk ongekende talenten, maar niet de tijd om deze te ontplooien. Laatste-lijners beogen zingeving in de maatschappij. Zij eren de voormoeders en onderzoeken wat zij aan onverwerkte opgeslagen informatie of ongebruikte talenten van de vrouwenlijn kunnen bevrijden. In de laatste van de lijn groeit het verlangen om de lijn met schone beelden af te hechten. Soms lijden deze vrouwen onder vooroordelen door onbegrip, terwijl wij ons niet realiseren dat zij zich willen verzoenen met het verleden en zich willen richten op het huidige leven. De schrijfster wil een lans breken voor deze vrouwen, die ogenschijnlijk een bescheiden leven creëren. Ze maakt hierbij geen onderscheid tussen vrouwen zonder dochters maar wel met zonen, en vrouwen zonder dochters én zonen.

Het boek is rijk geïllustreerd met voorbeelden en gedichten. Boeiend is om te lezen over het waarden-kapitaal en hoe dit op te bouwen in deze autonome positie. De latente talenten van de laatste-lijners zijn beeldend beschreven in negen toonbeelden, zoals de weldoener, pionier, inspirator en verheffer.

Anneke Wittermans heeft voor de laatsten in de vrouwenlijn speciale dansen ontwikkeld, om hun positie te herkennen, erkennen en waarderen. De dansen ondersteunen de inzichten rondom dit thema en plaatsen de talenten van de laatsten van de vrouwenlijn in het licht. Ze geeft inspirerende vragen mee, bijvoorbeeld: *Hoe draag ik de goede kwaliteiten over van de vrouwen die voor mij geleefd hebben en die ook bij mij passen? Hoe verleen ik gratie aan dat wat voor mij heeft plaatsgevonden in de vrouwenlijn? Hoe zet ik de talenten in, die nog niet hebben kunnen floreren?* Dit kunnen intensieve

processen zijn in een leven. De laatste vrouwen van de lijn willen een zinvolle bijdrage leveren aan de maatschappij door hun creatief vermogen in te zetten. Zij dragen zorg voor hoe zij de wereld achterlaten.

Anneke Wittermans speelt verfrissend met taal. *Ode aan de laatste van de vrouwenlijn* is een boeiend, veelzijdig, rijk en origineel boek over een belangwekkend thema. Bovendien is het prachtig vorm gegeven. Dat is uitgever Dafne Arlman ook wel toevertrouwd. Het geeft veel informatie (soms herhaling), inclusief allerlei quotes van toonaangevende (meestal) vrouwen. Daardoor moet je het regelmatig even wegleggen en de tijd nemen, maar het geeft veel herkenning en stof tot doordenken. Bijvoorbeeld zelf serieus met de gestelde vragen aan de slag te gaan of door na te gaan welke toonbeelden persoonlijke herkenning oproepen.

Laatste-lijners pionieren talenten, stellen essentiële vragen voor alle dochters en zonen. Derhalve gelden de beschreven toonbeelden eveneens voor anderen dan laatste-lijners.

Anneke Wittermans is dansdocente sinds 1981 en ontwikkelde haar eigen danstechniek: diadans. Diadans is dansen en licht brengen door alle lagen heen.

Eerder schreef ze *Vrijgeven, vieren van verbintenissen*.

Uitgeverij Arlman, 2023

Pagina's 229

ISBN 978 9083 070 070

Recensie door Edith van der Meulen e.a., juli 2024

Verborgen drijfveren

*Heimelijk draag ik medeweten
van moeders stam in mijn water
Gedragen in haar schoot, geweld in haar sappen
ben ik van binnen uit verbonden
met haar levenshouding*

*Eeuwen oude wensen zijn verlangend
om tot expressie te komen
Doordrenkt met onuitgesproken missies
van nu en ooit, kruipt het water in mijn gelederen
vult mij met passie*

*Nu ben ik haar beste voertuig
ik ben vrij om te ervaren
waar ik mijn water heen breng*

Daar waar het resoneert, hoor ik thuis
Daar waar ik mee verbonden ben, dat geef ik vorm
Ik kies voor mijn leven
kristalliseer uit dat wat mij treft

Al het andere laat ik over drijven
met de zucht der voormoeders

A.W. juni 2008